

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori
2607 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2607 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., ponedeljek, 11. aprila (April 11), 1932. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 86

ITALIJA ZANTE- VA ČRTANJE VOJ- NIH DOLGOV

fašistična vlada pravi, da bi bil to prvi korak za poživljenje svetovnih ekonomskih aktivnosti. Drugi načrt, ki ga je odobrila vlada, urgira drastično razorožitev

Rim, 9. apr.—Vrhovni fašistični svet se je včeraj odprto izrekel za odpočitek reparacijskih plačil in črtanje vojnih dolgov v resoluciji, ki je bila sprejeta na tajnem zasedanju, kateremu je predsedoval premijer Mussolini. Zasedanje sveta je trajalo od 10. sinoči zvečer do danes jutraj. Sprejeta resolucija poudarja, da je rešitev problema reparacij in vojnih dolgov najvažnejše vprašanje in prvi korak k svetovni ekonomski rehabilitaciji. Neki vladni uradnik je po končanem zasedanju izjavil, da je fašistični svet prišel do tega zaključka po obširni razpravi o mednarodni situaciji. Dalje je rečeno v resoluciji, da so vzroki depresije ne samo ekonomski, temveč tudi moralni in politični. Za odpravo te situacije je svet priporočil naslednjih pet točk:

1. Rešitev vprašanja reparacij.
 2. Odpravo zaprek, ki ovirajo mednarodno trgovino, "da se narodi izognejo pretečemu položaju."
 3. Solucija ekonomskih potežkih podonavskih in balkanskih držav.
 4. Revizija mirovnih pogodb, "ki so odgovorne za nepokoje, kateri lahko dovede do nove vojne."
 5. Uklenjenje prepogostih mednarodnih konferenc, ki vzbujajo med narodi razna upanja, a navadno končajo z neuspehom in povzročajo nove konflikte.
- Druga resolucija, ki je bila odobrena, se nanaša na vprašanje razorožitve v smislu memorandum, katerega je Italija poslala Ženevi. Memorandum vsebuje specifična navodila glede dorede razorožitve ter izpolnjuje propozicije, katere je zunanji minister Dino Grandi predložil mednarodni razorožitveni konferenci v problem februarju. Italija je za to, da se odpravijo tanki, težka artiljerija, vojni letalce nad 10,000 ton, bombna letala, podmornice, vsa sredstva in priprave za bakteriološko in kemično vojno.

Mussolinijeva vlada apelira na vse narode, naj takoj uničijo topove nad štiri palce in vse municije, ki je potrebna za te topove. Izjema naj bi bila le težka obročna artiljerija v določenih krajih. Dalje predlaga uničenje vseh zalog strupenih plinov in snovi, iz katerih se plini proizvajajo.

Mornariška revolta v Ekvadorju

Vlada odredila vojaške čete proti rebelom, ki so okupirali trdnjavo

Guayaquil, Ekvador, 9. apr.—Vlada je včeraj poslala močno četo vojaštva proti mornarjem, ki so se uprli častnikom na dveh ladjah in zasedli obročno trdnjavo v Punta Piedra. List "El Telegrafo" je včeraj objavil manifest rebelnih mornarjev, katerega je vlada prebrala. Manifest je podpisal lidenso Mendoza, voditelj vstaje. Manifest naglašja, da je revolucija naperjena proti konservativni vladi in za obrambo svobodnih načel, ki so ogrožene.

Kanadskim železničarjem znižanje mezd
Montreal, Quebec, 9. apr.—Včeraj je bila podpisana nova pogodba med železniško unijo in delodajalci, ki določa redukcijo mezd za deset odstotkov. Krog 35,000 železničarjev je prizadeh.

Millsova izjava o embargu

Zakladniški tajnik ponovno odklonil zahtevo sovražnikov sovjetske Rusije

Washington, D. C. — (FP) — Zakladniški tajnik Ogden L. Mills se ne bo uklonil zahtevi lesnih, premogovnih in drugih komercialnih interesov, katere podpirajo Ameriška legija, Hčerke ameriške revolucije in slične "patriotične" organizacije, ki hočejo, da se Mills posluži 307. točke carskega zakona in izključi uvoz sovjetskih produktov v Združene države. Njegovo pismo, ki ga je naslovil senatorju Oddieju, je vsebovalo iste argumente, kot jih je podal lobiji lesnih magnatov in drugih sovražnikov sovjetske Rusije, ki se je oglašala v njegovem uradu pred dvema tednoma.

V pismu, ki je bilo te dni objavljeno, Mills poudarja, da ni prejel nikakih dokazov, da je ruško blago, ki prihaja v Združene države, produkt prisiljenega ali kaznivskega dela, v sled tega tudi ne more razglasiti embarga. To stori lahko kongres in on bo potem gledal, da se bodo sprejele točke pravilno izvajale.

Oddie je po prejemu pisma naznanil, da bo skušal doseči "hitro akcijo" v kongresu v zvezi z njegovo predlogo, ki predvideva direktni embargo na sovjetske produkte. To pa se mu najbrž ne bo posrečilo, ker je sentiment v obeh zbornicah proti taki akciji.

Kanadski intelektualci se organizirajo

Ustanovili so protiprofitno ligo, ki se bo borila za socializacijo

Toronto. — (FP) — "Sedanj kapitalistični sistem se je pokazal za krivičnega in nečloveškega; je ekonomsko potraten in stalno ograža mir ter demokracijo vlado." To je del deklaracije novoustanovljene Lige za socialno rekonstrukcijo, katero so formirali kanadski intelektualci za propagiranje socializma. Za predsednika lige je bil izvoljen socialistični poslanec v kanadskem parlamentu J. J. Woodsworth, eksekutivno pa tvorijo profesorji z ontarijske ter quebeške univerze ter intelektualni profesionalisti. Liga bo vodila propagando predvsem med višješolskimi študenti in učitelstvom.

V svoji deklaraciji navaja, da je Kanada v pesteh male skupine bankirjev in industrialcev, ki so pripravljeni ob vsaki priliki žrtvovati interese farmarjev in delavcev za svoje koristi. Radi tega liga priporoča rekonstrukcijo družbe v svrhu dorede ekonomske enakopravnosti in planirane socialne ekonomije.

V tej smeri je prva potreba podzavljenje glavnih industrij in medicine, socialna legislacija za delavstvo, razvoj farmarskega zadružništva, večje obdavčenje bogatinov v svrhu oskrbe rezevov, ustanovitev komisije za narodno planiranje in formuliranje zunanje politike, ki bo stremela za mednarodno kooperacijo.

Letna članarina je dva dolarja, za študente 50 centov. Oseba pa mora sprejeti gornje principe, predno je sprejeta v organizacijo.

Deček iznašel radio brez tubov

Columbus, Ind. — Ernest Patrick, star 21 let, ki še srednje šole ni dokončal, je iznašel nov radijski prejemnik, električen in z alternativnim tokom, ki deluje brez vakuumnih cev ali tubov. Na tem brezstubnem radiju je Patrick delal šest let v delavnici, ki si jo je postavil v kleti pod očetovo hišo. Novi prejemnik ima te ugodnosti, da je zvok čist in jasn, da ni nič šumenja ali statike in da bo veliko cenejši ali ter bo trajal dolgo, dolgo let.

KENTUKIŠKE OB- LASTI PROTI IN- TERVENCIJI

Okrajni pravdnik obvestil Unijo za ameriške civilne svobodščine, da nimajo njeni zastopniki pravice preiskovati razmer na premogovnem polju

Frankfort, Ky., 9. apr. — Walter B. Smith, pravdnik okraja Bell, je včeraj odprto izval Unijo za ameriške civilne svobodščine, ki je naslovil zastopnike, ki je poslala svojo delegacijo v Kentucky, da preišče razmere med rudarji. Smith je pojasnil svoje stališče v pismu, ki ga je naslovil Arthur Garfield Haysu, odvetniku Unije.

Smith je bil včeraj v governerjevem uradu, ko se je oglašala delegacija petih reprezentantov Commonwealth kolegija iz Mena, Ark. Delegacija je governerju izročila izjavo, v kateri pravi, da je njen namen voditi pomožno akcijo med rudarji v okraju Bell in Harlan.

Smith v pismu napada Unijo za ameriške civilne svobodščine kot komunistično in ateistično organizacijo.

"Vi zastopate ateistično manjšino visokobesednih egoistov, ki si prisvajajo pravico vmešavanja v postopanje sodišč, zakonodaj in privatnih zadev," pravi Smith v pismu Haysu. "Vaša visokodonec naslov in vaše igračkanje s svobodščinami, ki jih garantira ameriška ustava, je le krinka, s katero hočete zakriti svoje hudičeve in neameriške cilje."

"Toda naleteli boste na zapreke, katere si sedaj niti ne predstavljate, ako si boste zbrali okraja Bell in Harlan za širjenje neameriške propagande. Vaše hianske pretveze so razkrinkane in boste sami odgovorni za posledice, ako stopite na kentukiška tla."

Pismo vsebuje tudi serijo vprašanj, katere je Smith zastavil Haysu. Vprašuje ga da li veruje v komunizem, v privatno lastništvo in kako si on tolmači svobodo govora in zborovanja, to je zborovanj, na katerih se odprto podžiga na kršenje državnih zakonov in nasilja.

Nova agitacija med socialisti

"Militanti" izdali pamflet, v katerem agitirajo za radikalnejše smernice

New York. — (FP) — Levičarska struja v socialistični stranki, ki si je dala ime "militanti", je objavila program v formi pamfleta za radikaliziranje ameriškega socialističnega gibanja. Podpisali so ga Theodore Shapiro, McAlister Colman in Robert Delson in indorsirala je večja skupina levičarskih socialistov.

Glede taktike napram unijam in sovjetski Rusiji, o kateri je zadnje čase živahna diskuzija, stranki, zagovarjajo stališče, naj se organizacija oprime organizatoričnega dela tudi med delavstvom v tovarnah in naj propagira ustanavljanje unij po industrijah. V ta namen naj nastavi organizatorje in obenem tudi ustanovi centralno pomožno akcijo za podpiranje stavkarjev.

Napram Rusiji propagirajo prijateljsko taktiko in simpatično stališče. "Naša dolžnost je, da po vsej svoji moči varujemo pred kapitalističnim napadom deželo, ki si prisadeva uvesti socializem. Odločno bomo nasprotovali tudi vsem, ki podpirajo sovražnike socializma s svojo protisovjetsko propagando." — Zadnji stavek se nanaša predvsem na tiste elemente v stranki, ki gledajo na Rusijo le s kritičnim očesom.

Kritizirajo tudi reformistično taktiko nekaterih močnih socialističnih strank v Evropi — nemške socialdemokrate in angleške laborite. Končno pa pozivajo socialiste na enotno in podvojeno delo v stranki v svrhu, da "dosežemo socializem v našem času." Diskuzija je objektivna in ni nobenih osebnosti napram "desničarjem".

Lindbergh aleparjen za \$50,000

New York, 11. apr. — Charles A. Lindbergh je bil aleparjen za \$50,000, katere je izročil kot podkupnino ljudem, o katerih je prejel informacije, da so ukradli njegovega otroka. Ko je prišel na določeno mesto, da dobi svojega otroka nazaj, ni našel nikogar. Policija sedaj zasleduje oseke, ki so osumljene aleparstva.

ČILEJSKA VLADA RAZGLASILA IZ- JEMNO STANJE

Vojaštvo zastražilo uradna poslojpa. Policija razbila dijaško demonstracijo

Santiago, Čile, 9. apr. — Kongres je včeraj odobril predlogo glede razglasitve izjemnega stanja po vsej republiki. Predloga je bila v senatu sprejeta s 17 proti 13 glasovom, v poslanski zbornici pa s 56 proti 23 glasovom. Izjemno stanje je posledica resignacije vlade, ki je morala odstopiti radi naraščajoče finančne krize. Victor A. Roblesu je bila poverjena sestava novega kabineta. Odredba glede cenzure časopisja je danes vstopila v veljavo.

Predsednik republike Juan Esteban Montero je izdal manifest, v katerem obtožuje bivšega predsednika Carlos Ibaneza, da je skoval zaroto proti vladi, katere namen je bil pahniti deželo v kaos. V manifestu apellirajo na državljane, naj se mirno zadržijo in pomagajo vladi pri reševanju finančnih potežkih.

Vse ulice in vladne urade v glavnem mestu in drugih je zastražilo vladno vojaštvo. Situacija je silno kritična in vsekakor lahko izbruhnejo krvavi izgredi.

Demonstracije, ki so jih organizirali radikalni študenti, ki se ne strinjajo za vladno politiko, je policija razbila. Pri tem je bilo več oseb ranjenih.

Povodnji v Evropi

50,000 ljudi brez strehe v Rumuniji

Bukarešta, 9. apr. — Več kot 50,000 ljudi je brez strehe valed povodnji, ki so poplavlile velik kos Rumunije.

Praga, 9. apr. — Katastrofalna povodenj, kakršne ljudje ne pomnijo v zadnjih petdesetih letih, je zahtevala veliko števil življenj v Češkoslovaški.

Varšava, 9. apr. — Velike poplave so ranejale železniške proge v severni Poljski. Mesto Vilna je pod vodo. Povodenj je napravila veliko materialno škodo, toda človeških žrtev ni bilo.

Senator Long kriti- zira plutokrate

Napoveduje propast vlade, ako se bogastvo kmalu pravičneje razdeli—V Louisiani postavljeno na javno dražbo 40,000 farm radi neplačanih davkov

Washington, D. C. — (FP) — Povsem nepričakovano je bil nastop novega senatorja Huey Longa iz Louisiane, ki je te dni v senatu dvignil protestni glas proti stradanju ameriških mas. Citiral je statistiko in govoril s velikim učinkom o masnem pomanjkanju v tej bogati deželi. Napovedal je propast vlade, ako kmalu ne pride do pravičnejše distribucije bogastva.

Zanikal je svetost in nedotakljivost bogastva v rokah posameznikov v časih kot so sedaj in rekel, da ga ni zakona, ki bi mu preprečil vzeti tam kjer je, ako bi bila v pomanjkanju njegova družina. "Lahko zaprete Debea v vojnem času radi njegovega govora. Ne morete pa zapreti rebelnega duha ameriškega ljudstva kadar je lačno zaradi brezposelnosti v deželi, kjer je vsega dovolj — razen ako je ameriški duh mrtev."

Huey Long je prišel v senat ob času, ko njegova država drvi s veliko brzino v prepad. S prvim aprilom je bilo v Louisiani 40,000 farm postavljenih na javno dražbo radi neplačanih davkov. To število znaša eno tretjino vseh farm v državi. V nekaterih okrajih so šerifi zasegli tri petine farm radi neplačanih davkov. Najbolj je prizadet bogati bombažni pas ob ustju reke Mississippi, kjer je zemlja izredno rodovitna.

Long je objubil, da bo še govoril, ne proti ganglejem v nišini družbe, ampak proti ameriškim plutokratom. Njegov je bolj vstopo poslušala zasedena galerija kot pa politični reprezentantje nagromadenega bogastva, ki so z nestrpnostjo čakali konec njegovega govora.

Vprašanje neodvisnosti Filipinov pred senatom

Senator Bingham je naznanil, da ne bo vodil obstrukcije, ko bo prišla zadeva na razpravo

Washington, D. C. — (FP) — Da ne bodo reakcionarji zavlačevali razprave o predlogi glede neodvisnosti Filipinov, je razvidno iz izjave, ki jo je podal senator McNary v višji kongresni zbornici.

Predloga, ki jo je sestavil senator Hawes iz Misourija, predvideva razglasitve filipinske neodvisnosti po devetnajstih letih pripravljalnega dela, da se Filipince usposobi za samovlado. Načelnik senatskega komiteja za otoske zadeve Bingham, je doslej vedno nasprotoval neodvisnosti, zdaj pa pravi, da ne bo vodil obstrukcije, ker želi da senat že pred poletjem reši to zadevo.

Hawes pričakuje, da bo najmanj sedemdeset senatorjev glasovalo za predlogo, ker je bila amandirana in s tem podaljšana doba pripravljanja od petih na devetnajst let.

Sedem italijanskih letalcev se ubilo

Milan, Italija, 9. apr. — Dva častnika in pet drugih letalcev se je ubilo, ko sta dve bombni vojaški letali tresli skupaj pri manevrih v zraku.

Strelna ubila dva brata

Lepanto, Ark., 9. apr. — Earl Ferguson in njegov brat Enoch sta bila ubita, ko je udarila strelna v njuno hišo.

NEWYORŠKA DE- KLETA O RAZME- RAH V KENTUCKY

"Krst" so prejele v ječah radi "kriminalnega sindikalizma"

New York. — (FP) — Šest newyorških deklet, se je vrnilo iz Kentuckyja, kjer so doživele izkušnje, o katerih pred več meseci niti sanjale niso in tudi pozabile jih ne bodo v svojem življenju. Te izkušnje se večinoma nanašajo na ječo v Pinevillu in Harlanu, kamor so bile vržene radi "kriminalnega sindikalizma" — radi poročanja o tamošnjih razmerah.

Pinevillsko ječo s dvema celicama so okupirale dva meseca. Vseh šest deklet je imelo dve blazini za ležanje in peč. "Postelje" so bile na tleh — da so ponoči podgane lažje tekale po njih. Vsako jutro so dožile za zajtrk "bulldog gravy" — s salom zabeljeno vodo — opoldan fižol in krompir, za večerjo pa krompir in fižol. Ta jedlina ista je bila stalna kot sonce na nebu.

Po dveh mesecih so bile premeščene v harlanško ječo, kjer so se pričeli novi doživljaji: novo teroriziranje. Jedilna lista je bila ista kot v Pinevillu, podgane prav tako velike in predrno udomežene poleg ščurkov in stenice. Komunikacije s zunanjim svetom prepovedane, kot v Pinevillu, postopanje šerifovih deputetjev brutalno in nasilno.

V harlanški ječi je prišel nekake dne glas do njih, da jih mislijo ponovno odpeljati na "isprevoz". Prestrašena dekleta so se sabarikirale noč za nočjo in napeto pričakovale, kdaj prično vdirati v njih celice. Radi te napetosti in strahu so živel saglji popuščati.

Prišla je vest, da so bili nekateri od pisateljske skupine, katero je vodil Waldo Frank, dobro premikasteni, neki Frank Simmons, njih prijatelj, pa ustreljen in se bori s smrtjo. Naslednji dan je prišla še novica, da je bil ustreljen tudi Joe Weber, soprogo ene od šestih jetnic. Živel vseh so bili že do skrajnosti napeti, in ko sta se ponoči dve podgani zapodili preko postelj, so živel odgovodalni in polastila se jih je histerija.

Dekleta, delavske agitatorice, so bile tedaj že povsem "kentuckynizirane". Izpuščene so bile iz zapora pod \$10,000 varščine.

Nemški fašisti poraženi pri volitvah

Hindenburg ponovno izvoljen za predsednika z večino šest milijonov glasov

Berlin, 11. apr. — Paul von Hindenburg, 84-letni maršal stare cesarske armade, je pri včerajšnjih volitvah porazil svoja dva tekmece, Adolf Hitlerja, fašističnega kandidata, in komunističnega Ernest Thaelmanna.

Popoln volilni izid, ki je bil objavljen sinoči ob 11., kaže, da je Hindenburg prejel 19,350,000 glasov, Hitler 13,417,000 in Thaelmann 3,706,000. Skupno število oddanih glasov znaša 36,482,000.

Policija je preprečila večje izgrede, vendar sta bili dve osebi ubiti pri spopadu med komunisti in fašisti v Hamburgu in ena v Oldenburgu. V Monakovu je žena nekega delavca ubila svojega moža, ko ji je skušal dopovedati, kako naj voli.

Stavka cestnih železničarjev v Buenos Airesu

Buenos Aires, Argentina, 9. apr. — Unija cestnih železničarjev je včeraj razglasila stavko kot protest, ker je kompanija kršila nekatere določbe pogodbe, ki je bila sprejeta pred par tedni. Vsi stave počiva promet na pouličnih in podzemskih železnih.

Gov, ki neme zlate jajca, mora na tla.—Narisi Jerger.

